

Votre Programme Matmidim – Chiour ALEPH
Parashat Tsav– Du 21 au 25 Mars 2021

ט"ו

Matmidim
Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Pessah'

Biour H'amets

Cette semaine, le sujet d'étude porte sur **le Biour H'amets**. Cette Souguia se fera sur deux semaines. Pendant la première, nous étudierons le fondement de cette Mitsva, basée sur les versets de Tachbitou et Bal Yaré oubal Ymatsé. La semaine suivante (les quelques jours de Hol Hamoed), nous étudierons plusieurs sujets Halah'a importants concernant le Biour.

Deux Mitsvot sont pratiquées autour de cette Mitsva : le Bitoul et le Biour. Le Bitoul est l'annulation de toute possession du H'amets par la pensée. Le Biour est la destruction physique du H'amets. La Bédika, la recherche du H'amets correspond à une étape obligatoire antérieure à la destruction physique. Les H'azal nous disent que les deux formes d'annulation sont obligatoires, et il faudra comprendre leur fondement et comment elles s'imbriquent.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. פי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנגאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אכטח בך

Programme du Dimanche

L'étude est dédiée

A la Réfoua Chéléma de Hallel ben Mamah Aziza bat Rebeca

Ainsi qu'à leur réussite professionnelle dans tous les domaines

Qu'Hachem annule tout mauvais décret et repousse les personnes malfaisantes

1) Les sources de la Mitsva du Biour Hamets

שמות פרשת בא

פרק יב פסוק טו : שבעת ימים מצות תאכלו אה ביום הראשון תשביתו שאר מבתיכם כיו כל-אכל חמץ ונקרתה הנפש ההוא מישראל מיום הראשון עד-יום השבעי

פרק יב פסוק יט : שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם כיו כל-אכל מחמץ ונקרתה הנפש ההוא מעדת ישראל בגר ובאזרח הארץ

פרק יג פסוק ז : מצות יאכל את שבעת הימים ולא-יראה לה חמץ ולא-יראה לה שאר בכל-גבלה:

* Etudier les Guemarrot suivantes et faites vos premières conclusions sur les différentes obligations :

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים ב.

«לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר»

רש"י : בודקין. שלא יעבור עליו צבל יראה וצבל ימלא:

ד: אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים

רש"י :
צביעול בעלמא. דכתיב תשזיתו ©
ולא כתיב תבערו והשבתה דלג היא

דבדיקת חמץ מדרבנן הוא © דמדראורייתא
דבביטול בעלמא סגי ליה [הימנוהו רבנן

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים ו:

ו"ל דמדבר ממדבר לא ילפינן:
אבל בחד עניינא מאי דמוקדם
 מוקדם. היינו דוקא היכא
 דליכא דרשה וטעם דהא תנן צפי נגמר
 הדין (פסחין מה. וס) דדחיית הגסקל
 קודם לסקילתו אע"ג דסקילה כתיב
 ברישא דכתיב כי סקל יסקל או ירה
 יירה" היינו משום דכתיב במקום אחר
 סקילה בגמר מיתה דכתיב וסקלתם
 ג'צבנים ומתו"ו:

אבל בתרי ענייני אין דנין.
 והא דפריך בסוף הפרה
 (כ"ק ד' נד: וס) ואימא נהמתך דדברות
 ראשונות כלל שור וחמור פרט
 ונהמתך דדברות האחרונות שור
 וכלל אע"ג דמרוחקין טובא היינו
 משום דעשרת הדברות חשיבי
 כחד עניינא דדיבור אחד נאמרו:
ודעתיה עילויה. פירוש "ולא
 בטל מאיליו כמו
 פירורין ועל פ"ה קשה מאי פריך כי
 משכחת ליה ניבטלה הא פ"י ודעמיה
 עילויה שחם עליה לבטלה"י:
משש שעות ולמעלה. פ"ה
 מתחלת שש ולא נהירא
 לר"ת דע"כ הא דאמר לעיל חמין
 מו' שעות ולמעלה אסור היינו מסוף
 שש"י ופ"ת דמסוף שש קאמר ומייתי
 ראייה מחיטי קורדנייתא שהן קשין
 והוה חמין נוקשה שאינו אסור
 נמי אלא מדרכנ"י:
 לפני

מנשיא בר תחליפא משמיה דרב * זאת
 אומרת אין מוקדם ומאוחר בתורה אמר רב
 פפא לא אמרן אלא בתרי ענייני אבל בחד
 עניינא מאי דמוקדם מוקדם ומאי דמאוחר
 מאוחר דאי לא תימא הכי כלל ופרט אין
 בכלל אלא מה שבפרט דילמא פרט וכלל
 הוא ותו פרט וכלל נעשה כלל מוסף על
 הפרט דילמא כלל ופרט הוא אי הכי אפילו
 בתרי ענייני נמי הניחא למאן דאמר * כלל
 ופרט המרוחקין זה מזה אין דנין אותו בכלל
 ופרט שפיר אלא למאן דאמר דנין מאי
 איכא למימר אפילו למ"ד דנין הגי מילי
 בחד עניינא אבל בתרי ענייני אין דנין:
 אמר רב יהודה אמר רב * הבודק צריך
 שיבטל מאי טעמא אי נימא משום פירורין
 הא לא חשיבי וכי תימא כיון דמונטר להו
 אגב ביתיה חשיבי * והתניא * סופי תאנים
 ומשמור שדהו מפני ענבים סופי ענבים
 ומשמור שדהו מפני מקשאות ומפני מודלעות
 בזמן שבעל הבית מקפיד עליהן אסורין
 משום גול וחייבין במעשר בזמן שאין בעל
 הבית מקפיד עליהן מותרין משום גול
 ופטורין משום מעשר אמר רבא גזירה שמא
 ימצא גלוסקא יפה ודעתיה עילויה * וכי
 משכחת ליה לבטליה דילמא משכחת ליה
 לבתר איסורא ולא ברשותיה קיימא ולא מצוי
 מבטיל דא"ר אלעזר * שני דברים אינן
 ברשותו של אדם ועשאן הכתוב כאילו
 * ברשותו ואלו הן בור ברשות הרבים וחמין
 * וניבטליה בארבע וניבטליה בחמש כיון דלאו
 זמן איסורא הוא ולא זמן ביעורא הוא דילמא פשע ולא מבטל ליה
 וניבטליה

קמא בהחובל (דף פה): הבודק לריך
 שיבטל. כלבו סמוך לבדיקה מיד
 ואומר כל חמירא דאיכא בבימא הדין
 ליבטיל: מאי טעמא. הרי מבשר
 כל הנמלא: וכי סימא כיון דמנער
 לכו אגב ציפיה. עם שאר ממונו הוא
 משמרן שכשהוא נועל ביתו לשומרו
 נמלא משמר כל מה שבתוכו הלך
 חשיבי ושימור דלאו אדעתא דידיה
 הוא מי מחשיבי ליה: והסיניא סופי
 פאנים. סוף לקיטת תאנים נמלאים
 בתאנה תאנים שאינן מתבשלות כל
 לרכן עולמית: ומשמר שדהו מפני
 ענבים. ובעל הבית זה משמר שדה
 זו שלא יבנקו בני אדם לתוכה ואין
 דעתו מפני התאנים אלא מפני שיש
 בה ענבים שעדיין לא הגיע עת
 הבלור או סופי ענבים שלא יתבשלו
 עולמית ובעל הבית משמר שדה זו
 שהן בתוכה ולא בשבילן אלא מפני
 מדלעות ומקשאות שבה. קשואין
 ודלועין הם הפרי עצמו. מקשאות
 ומדלעות קרי כל האילנות: והייבין
 במעשר. אם ליקטן בעל הבית או
 נתן לאחר: ופטורין מן המעשר.
 דהפקר פטור מן המעשר: ודעמו
 עליה. חסובה היא בעיניו וחס עליה
 לשורפה ומשהה אפילו רגע אחד
 ונמלא עובר עליה בכל יראה ובכל
 ימלא אבל משבטלה אינו עובר דלא
 כתב אלא תשביטו"ו: דלאו ברשותיה
 הוא. אינו שלו: דאמר ר' אלעזר
 ב' דברים אינן שלו ועשאן הכתוב
 כאילו הן ברשותו. להתחייב
 עליהן: בור ברשות הרבים.
 הפותחו חייב בניזקין ואין הבור
 שלו אלא של הפקר שהרי ברשות
 למה הוצרכו לבטל בלילה ליתקנו
 אבל עכשו שעסק בבדיקתו יזכר:

הרבים הוא ואף על פי שזכרו אין רשות הרבים קנויה לו: וניבטליה בארבע. כלומר
 רבין לכל אדם שיבטל קודם איסורו: פשע. ישכח ויבא לידי פשע שעל ידי מה יזכר

Les mots du jour à apprendre :

Vérification, contrôle	בְּדִיקָה
Annulation	בִּיטוּל
Elimination	בִּיעוּר

Programme du Lundi

L'étude est dédiée

A la Réfoua Chéléma de Hallel ben Mamah Aziza bat Rebeca

Ainsi qu'à leur réussite professionnelle dans tous les domaines

Qu'Hachem annule tout mauvais décret et repousse les personnes malfaisantes

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים כא.

ר' עובדיה מברטנורא
 ר"י אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה - דיליף מנותר
 דאסור בהנאה וענוש כרת כחמץ, ומצותו בשריפה
 ולא בדבר אחר. ורבנן לא ילפי מנותר, דחלב של שור
 הנסקל יוכיח, שאסור באכילה ובהנאה וענוש כרת
 ואינו טעון שריפה

כא.
 יסיק בו תנור וכירים יר' יהודה אומר אין
 ביעור חמץ אלא שריפה יוחכמים אומרים
 יאף מפרד וזורה לרות או משיל לים: (גמ' כל

2. L'intérêt du Bitoul et de la Bedika

Comment Tosfot comprennent-ils l'avis de Rachi sur la Bedika ? Comment expliquent-ils ce H'youv ?

תוספות מסכת פסחים דף ב עמוד א

אור לארבעה עשר בודקין את החמץ - פ"ה שלא לעבור עליו בבל יראה ובל ימצא וקשה לר"י כיון דצריך ביטול כדאמר בגמ' (דף ו:): הבודק צריך שיבטל ומדאורייתא בביטול בעלמא סגי אמאי הצריכו חכמים בדיקה כלל ונראה לר"י דאע"ג דסגי בביטול בעלמא החמירו חכמים לבדוק חמץ ולבערו **שלא יבא לאכלו** וכן משמע לקמן (דף י:): דבעי רבא ככר בשמי קורה וכו' או דלמא זימנין דנפל ואתי למיכליה והטעם שהחמירו כאן טפי מבשאר איסורי הנאה שלא הצריכו לבערם משום דחמץ מותר כל השנה ולא נאסר רק בפסח ולא בדילי מיניה כדאמר לקמן (דף יא.). ולא דמי לבשר בחלב וערלה וכלאי הכרם שאיסורם נוהג איסור עולם ונזיר נמי איסוריה שרי לאחרני אי נמי שאני חמץ שהחמירה בו תורה לעבור בבל יראה ובל ימצא החמירו חכמים לבדוק ולבערו אפילו היכא דביטלו משום דילמא אתי למיכליה [...]

Les mots du jour à apprendre :

Miette	פִּירוּר
Importants	חֲשִׁיבִי
Se garde	מִינְטֵר

Programme du Mardi

L'étude est dédiée

A la Réfoua Chéléma de Hallel ben Mamah Aziza bat Rebeca

Ainsi qu'à leur réussite professionnelle dans tous les domaines

Qu'Hachem annule tout mauvais décret et repousse les personnes malfaisantes

Faites la synthèse de ce Ran' : la force de la bedika, la capacité de rendre hefqer par le bitoul ...

ר"ן על הרי"ף מסכת פסחים דף א עמוד א

בודקין את החמץ. פרש"י ז"ל כדי שלא יעבור בבל יראה ובל ימצא והקשו בתוספות דהא קיימא לן דמדאורייתא בביטול בעלמא סגי כדאיתא בגמרא וסוף סוף לא סגי בלא ביטול כדאמרי' בגמרא (דף ו ב) הבודק צריך שיבטל וכיון שכן הוא היכי אתיא בדיקה כדי שלא יעבור עליו בבל יראה ובל ימצא הא לא פטר נפשיה בלא ביטול ובביטול לחודה סגי וי"ל דמדאורייתא בחד מינייהו סגי כלומר או בבדיקה או בביטול דבדיקה לחודה נמי מהניא כדאמרינן עלה בגמרא (ז ב) לאור הנר מנא לן ופשטינא ליה מקראי אלמא דבדיקה נמי מדאורייתא היא וכל שבדק מן התורה אינו צריך לבטל הלכך שפיר איכא למימר דבדיקה אתי כדי שלא יעבור עליו בבל יראה שמה שהצריכו חכמים בטול אחר הבדיקה אינו אלא מדבריהם שמא ימצא גלוסקא יפיה ודעתיה עלויה כדאיתא בגמרא (ו ב)

ומפני שראיתי בעיני בדיקה וביטול דברים מעורבין ראיתי לפרשן יפה יפה

הרי שאמרה תורה (שמות יב) ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם ואמר בגמרא דמדאורייתא בביטול בעלמא סגי ונפקא לן מדכתיב תשביתו ולא כתיב תבערו או תשרפו כענין שפי' בעבודת כוכבים השחת שרוף וכלה כדברי רש"י ז"ל ולפי תרגום אונקלוס תשביתו תבטלון א"נ נפקא לן מדכתיב לא יראה לך כדברי רבותינו הצרפתים ז"ל והכי תניא בספרי לא יראה לך שאור בטל בלבך

ומהו ענין בטול זה מוכח בגמ' (שם) גבי הא דאמרי' הבודק צריך שיבטל דביטול מדין הפקר הוא והיינו דמייתנין עלה (שם) ההיא דסופי תאנים דההיא מתורת הפקר נגעו בה ואף על גב דהפקר כי האי גוונא לא מהני דודאי מאן דאמר בנכסי דידיה דלבטלו ולהו כעפרא לא משמע דהוי הפקר ותו דבגמ' אמרי' מבטלו בלבם ובודאי דלענין הפקר ממונו הפקר בלבם לא מהני דדברים שבלב אינם דברים ותו למאן דאמר התם בנדריים (דף מג א) אליבא דר' יוסי דהפקר כמתנה מה מתנה עד דאיתיה ברשות זוכה לא נפקא מרשות נותן ה"נ בהפקר וכיון שכן בטול חמץ לר' יוסי היכי מהני מדין הפקר והא לא אתי לרשות זוכה אלא היינו טעמא משום דנהי דמאי דהוי ברשותיה דאיניש לא מצי מפקר ליה כי האי גוונא חמץ שאני לפי שאינו ברשותו של אדם אלא שעשאו הכתוב כאילו הוא ברשותו ומש"ה בגלויי דעתא בעלמא דלא ניחא ליה דליהו זכותא בגווייה כלל סגי ומהני אפילו לחמץ ידוע כדאמרי' במוצא גלוסקא יפיה דדעתיה עלויה ובתלמיד היושב לפני רבו ונזכר שיש לו עיסה מגולגלת בתוך ביתו כדאיתא בגמ' (ד' ז א) ותנן נמי לקמן בפ' אלו עוברין (ד' מט א) ההולך לשחוט את פסחו וכו' ונזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו אם יכול לחזור ולבער ולחזור למצותו יחזור ואם לאו יבטל בלבם

[...]

אלא כך הוא עיקרן של דברים שזה שאמרה תורה תשביתו יכול להתקיים בא' מב' דברים או שיבטל בלבם כל חמץ שיש ברשותו ויוציאו במחשבתו מרשותו וסגי בהכי מדאורייתא אפי' בחמץ הידוע לו או אם לא בטלו בלבם

כלל צריך מן התורה שיבדוק אחריו בכל מקום שהוא רגיל להמצא שם ויבערנו מן העולם וביעור זה הוא שנחלקו במה יבערנו ולפיכך כל שאינו מבטל חייב לבדוק כדי שלא יעבור עליו בבל יראה ובל ימצא [ולפיכך כתב רש"י ז"ל שבודקין את החמץ כדי שלא יעבור עליו בבל יראה ובל ימצא] והיינו למי שאינו מבטל אבל למי שמבטל סגי בהכי אלא מפני שבטול זה תלוי במחשבתן של בני אדם ואין דעותיהן שוות ואפשר שיקלו בכך ולא יוציאוהו מלבן לגמרי ראו חכמים להחמיר שלא יספיק בטול והצריכוהו בדיקה וביעור שהוא מספיק ג"כ מן התורה או מפני שחששו שאם ישהנו בתוך ביתו יבא לאכלו

[...]

ונמצאת אתה אומר לפי דעת זה שהתורה שאמרה תשביתו היינו או בבטול או בבדיקה וביעור והיינו בחמץ ידוע או מפני חשש מקומות שהוא רגיל להמצא בהן אבל כל שאין לו חמץ ידוע ולא מקומות שהוא רגיל להמצא בהן לא חלה עליו מצות השבתה שהרי אתה אומר שכל שבדק אף על פי שלא ביטל ונשתיירה בידו גלוסקא יפיפיה אינו עובר עליה אלא בשהייתה משעת מציאה ואילך אלמא אין מצות השבתה אלא על חמץ ידוע או מפני מקומות שרגיל להמצא בהן ואי אפשר לפרש שכל שבדק ולא בטל ואח"כ מצא גלוסקא יפיפיה עובר עליה למפרע שא"כ אפי' בדק הוא מחויב מן התורה לבטל מפני ספק חמץ שאינו מצוי וכיון דמדאורייתא בבטול בעלמא סגי אי אתה מוצא בדיקה [ובעור] מן התורה אלא כדאמרן זהו דעתי והוא על דרך רש"י ז"ל

[...]

Les mots du jour à apprendre :

Champ	שָׁדָה
Exigeant	מְקַפֵּיד
Vol	גָּזַל

Programme du Mercredi

L'étude est dédiée

A la Réfoua Chéléma de Hallel ben Mamah Aziza bat Rebeca

Ainsi qu'à leur réussite professionnelle dans tous les domaines

Qu'Hachem annule tout mauvais décret et repousse les personnes malfaisantes

3. Comprendre la Mitsva de Tachbitou

Quelle est la Mah'loket entre Rachi et Tosfot sur l'accomplissement de Tachbitou ? Comment Tosfot comprennent-ils que la Guemarra dise qu'un Bitoul suffit MinHatora ?

תוספות מסכת פסחים דף ד עמוד ב

מדאורייתא בביטול בעלמא סגי - פי' בקונטרס מדכתיב תשביתו ולא כתיב תבערו אלמא השבתה בלב היא וקשה לר"י דהאי השבתה הבערה היא ולא ביטול דתניא בשמעתין רע"א אין צריך הרי הוא אומר תשביתו ומצינו להבערה שהיא אב מלאכה ועוד דתשביתו אמרינן לקמן מאך חלק שהוא משש שעות ולמעלה ואחר איסורא לא מהני ביטול ואומר ר"י דמדאורייתא בביטול בעלמא סגי מטעם דמאחר שביטלו הוי הפקר ויצא מרשותו ומותר מדקאמרינן אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה והא דאמרינן בנדרים (דף מה.) הפקר בפני שלשה מדאורייתא אין צריך

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק א הלכה ג

אינו לוקה משום לא יראה ולא ימצא אלא א"כ קנה חמץ בפסח או חימצו כדי שיעשה בו מעשה, אבל אם היה לו חמץ קודם הפסח ובא הפסח ולא ביערו אלא הניחו ברשותו אף על פי שעבר על שני לאוין אינו לוקה מן התורה מפני שלא עשה בו מעשה, ומכין אותו מכת מרדות

שם פרק ב הלכה א

מצות עשה מן התורה להשבית החמץ קודם זמן איסור א אכילתו שנאמר [שמות י"ב] ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם, ומפי השמועה למדו שראשון זה הוא יום ארבעה עשר, וראה לדבר זה מה שכתוב בתורה [שמות ל"ד] לא תשחט על חמץ דם זבחי כלומר לא תשחט הפסח ועדיין החמץ קיים, ושחיתת הפסח הוא יום ארבעה עשר אחר חצות

שם פרק ג הלכה יא

כיצד ביעור חמץ כ שורפו או פורר וזורה לרוח או זורקו לים, ואם היה החמץ קשה ואין הים מחתכו במהרה הרי זה מפררו ואחר כך זורקו לים [...]

Les mots du jour à apprendre :

Après	בְּתַר
Exempté, dispensé	פְּטוּר
Il trouve	מְשַׁכַּחַת

Programme du Jeudi

L'étude est dédiée

A la Réfoua Chéléma de Hallel ben Mamah Aziza bat Rebeca

Ainsi qu'à leur réussite professionnelle dans tous les domaines

Qu'Hachem annule tout mauvais décret et repousse les personnes malfaisantes

מנחת חינוך פרשת בא מצוה ט אות א

(א) להסיר כל חמץ וכו'. מבואר בר"מ פ"ב מהחו"מ והנה בעינים אלו האריכו הראשונים והאחרונים וכמעט לא הניחו מקום להתגדר ולהאריך בפרטי העינים צריך קונטרס מיוחד ואין כוונת זה החיבור ואכתוב קצת בקיצור דיני המצוה

והנה לכאורה יש ספק אם המ"ע הוא שיהא החמץ מושבת ואם יש לו חמץ חוץ מה שעובר על ל"ת דב"י וב"י עובר עוד על העשה ואם אין לו חמץ א"ע בלאו וגם המ"ע מקיים בשוא"ת כמו בשבת ויום טוב איכא עשה דשבתון בעשיית מלאכה ואם עבר ועשה מלאכה עובר בעשה ול"ת ואם לא עשה מלאכה חוץ מה שלא עבר על הלאו קיים גם כן מ"ע דשבתון וה"נ עיקר המצוה כאן שלא יהי' החמץ ברשותו והוא מושבת מרשותו כמו המ"ע דשבתון דלא הוי כמו לאו הבא מכלל עשה דאינו מקיים המצוה באם א"ע רק בעובר על הלאו הבמכ"ע עובר על העשה אבל אינו מקיים המצוה ובאמת בשבת אינו כן דהתורה כתבה בלשון עשה המחויבת ע"כ מקיים העשה וע"כ נחשב מ"ע דשוי"ט למצוה בפ"ע לא כן לאו הבמ"ע עיין ס' המצות להר"מ והרמב"ן ותבין א"כ ה"נ אם הי' לו חמץ עובר על עשה ול"ת ואם אין לו חמץ מקיים גם כן המצוה דתשביתו אף דהיא שוא"ת

ולפ"ז א"צ לדקדק שיהא לו חמץ קודם פסח ויבערו כמו מצות ציצית דמצוה על כל איש ישראל ללבוש ד' כנפות כדי לקיים המצוה בקו"ע אבל כאן ממילא נתקיים המצוה וא"צ לחזור כלל אחר חמץ

וגם נ"מ אם רוצה לבער חמצו בפסח ובא אחר וחספו ממנו וביערו דמבואר בח"מ שפ"ב דמונע לחבירו לעשות מצוה כגון שחטף ממנו כיסוי צריך לשלם לו אבל כאן כיון דאין מצוה כלל עליו בקו"ע אלא ממילא נתקיים המצוה א"כ לא חטף ממנו כלל כי בכ"ע שמושבת מן העולם מקיים הבעל החמץ מ"ע דהוי בכל הענין כמו עשה דשוי"ט

א"ד דמצוה עליו בקו"ע דישבית החמץ ואם אין לו חמץ לא קיים העשה כמו מי שא"ל ד' כנפות נהי דא"ע מ"מ לא קיים המצוה ה"נ ג"כ כמו התם דמצוה עליו לקנות טלית וכדי לקיים מצות השי"ת ה"נ מצוה לחזור שיהי' לו

חמץ קודם פסח ויבער אותו בי"ד כדי לקיים מ"ע בקו"ע ולפ"ז אם חטף א' המצוה מידו חייב **בקנס** כמ"ש בח"מ שם

ועוד יש נ"מ אי אמרין דמצוה זו היא בקו"ע א"כ אם השבית חמץ בפסח ע"י שאכלו ל"ק המצוה כי הוי מהב"ע להסוברים מהב"ע מה"ת לא יצא ומובא בח"ז כ"פ אבל אי המצוה היא בשוא"ת א"כ אפילו אכלו מ"מ אינו ברשותו וקיים המ"ע כיון דא"ל חמץ וגם אם המצוה בקו"ע לא יצא א"כ קיים המצוה בזמנה חצות יום י"ד כמו מילה דהתורה קבעה לזמנה ביום השמיני וקודם לכן ל"ק המצוה ה"נ קודם חצות אם השבית ל"ק המצוה אבל אם המצוה בשוא"ת א"כ העיקר דלא יהי' לו חמץ וכשמגיע הזמן וא"ל חמץ קיים המ"ע ומדברי הרהמ"ח שכתב ביוצא לדרך מוטל עליו המצוה נראה דהיא בשוא"ת דבקו"ע אין מוטל עליו המצוה קודם וע' ברא"ש שם וכ"נ ממ"ש הרהמ"ח דנשים חייבות במצוה זו והניחא אם היא בשוא"ת ובמ"ע דשוא"ת נשים חייבות אף בהזמ"ג כמו יום טוב ועיין באחרונים ובתוס' קידושין בשם הר"י ירושלים אבל אם המצוה בקו"ע יש להסתפק אך האחרונים הסכימו דבכ"ע חייבים וע' בשאג"א סי' פ"ב

גם נ"מ אם המצוה בשוא"ת א"צ כוונה לצאת כמ"ש במצוה א' אבל אם היא בקו"ע צריך כוונה לדעת הסוברים מצ"כ

והנה מד' הר"מ שכתב מ"ע להשבית החמץ וכו' ואח"ז כתב ומה היא השבתה האמורה בתורה אין הכרע דהיא בקו"ע דכמו כן כ' בתחלת ה' שבת וכאן נמי הכוונה דהיא מושבת אדרבא מדכתב דהמ"ע שישבית קודם זמן איסור אכילתו מבואר דהמצוה בשוא"ת דאי בקו"ע מנלי' דלמא המצוה רק בחצות זמן שקבעה התורה וכן מבואר בתוס' פסחים ד' ע"ב ד"ה מדאורייתא שכתבו איך נילף ביטול מתשבתו הא אמרין לקמן אך חלק והוא בחצות ובחצות א"א לבטל דהוא לאח"ז איסורו ע"ש ואי המצוה בשוא"ת א"כ ל"ק כלל דהתורה אמרה דבחצות יהיה מושבת כבר כפירש"י לקמן בסוגיא ד"ה אך חלק אע"כ דס' התוס' דהעשה הוא בקו"ע א"כ קבעה התורה זמן למצוה ולא קודם כמו מילה

ומהר"מ שכתב קודם זמן איסור אכילה וגם כתב דתשבתו היינו ביטול כשיטת רש"י וזה הוי קודם זמן איסורא אם כן מוכח דסובר דהמצוה היא בשוא"ת והעיקר היא דבזמן איסור יהי' החמץ מושבת מביתו

Les mots du jour à apprendre :

Dans son domaine	בְּרִשׁוּתָּיהָ
Dans sa possession	
Comme si	כְּאִילוּ
Temps	זְמַן

* *Un passage de Moussar intéressant sur le Biour du Alchih' (optionnel) :*

מלאכת שלמה מסכת פסחים פרק א משנה א

דרש החכם השלם הרב ר' משה אלשיך ז"ל בפ' בא אל פרעה דף ק"ה וז"ל רמז רמז לנו התנא באמת כאמור אור לי"ד בודקין את החמץ לאור הנר והוא כי כאשר השאור מחמיץ העיסה כן היצה"ר מחמיץ ומפסיד את האדם ומעפשו ועל כן חל עליו חובת ביעור היצה"ר מעליו ולא ייחל עד אשר יגדל או לעת זקנה כי חלילה כי אור לי"ד הלא הוא במלאכת לו שנת י"ג ויום א' שמתחיל הי"ד כי אז ייחל היצה"ר לפעמו וזהו לאור הנר כי הנר היא הנשמה לו ואור הנמשך מהנר אחר הי"ג הוא היצר הטוב וזהו לאור הנר וזה בחורין ובסדקין ובכל מצפוני לבו ומחבואות פניו ורמז עוד התנא במאמרו בכל מקום שמכניס' בו חמץ אבל מקום שאין דרך להכניס בו חמץ אין צריך בדיקה והוא כי הנה עיפוש היצה"ר נכנס בכל אברי האדם כל א' וא' לפי עניניו בראשו ללכת בקומה זקופה במצחו בעזות מצח בעין לראות רע באזן לקבל לשון הרע בפיו ובשפתיו ובלשונו ברכילות ולשון הרע

ודבר סרה ופה דובר נבלה ולאכול בו אשר אסרה תורה והלב לחשוב מחשבות און וידיים שופכות דם נקי ורגלים ממהרות לרוץ לרעה וההיקש בכל יתר האברים והנה לא כל אדם חוטא בכל אבריו כי אם יש הורגל לחטוא בקצתם ולא בשאריתם ויש יחטא באשר לא חטא רעהו על כן אמר כי בכל אבר אשר ידע שהוא דרכו להכניס בו חמץ אשר חטא בו צריך בדיקה אך אשר ידע שלא הכניס בו חמץ ולא חטא בו אין צריך בדיקה ואחר הבדיקה אם פשפש ומצא צריך ביעור ואחר הביעור צריך בטול שיכניע את יצרו עד שיבטלנו ממש עד שיהא בטיל וחשיב כעפרא דארעא שהוא עד גדר לא יעצור כח להחטיאו כי עשאו למרמס וסגפו וגם כי מן התורה בביטול בעלמא סגי שיהרהר תשובה בלבו צריך גם כן לבערו בדבור ובמעשה בודויים ותחנות בדמעות שלישי ולבער בקום עשה כל דבר רע ועיקר הבדיקה לחפש דרכיו ולחקור הוא בלילה שכל אדם מצוי בביתו ובחומותיו במקום שאין אנשים והוא בלתי טרוד בעסקיו כי אז ישב בדד ויתבודד באישון לילה אחר הדלת והמזוזה על הארץ ישב וחשב עם קונוהו ית' ויתעלה על כל שטרי חובותיו אשר הוא חייב לו וזהו לאור הנר היא נשמתו שאורה יפה לבדיקה כי יאמר אליה נפשי נפשי אחותי רעיתי התעוררי עורי עורי עד מתי תשתכרי התאבלי ספדי והלילי אבל יחיד עשי לך כי גדול כים שברך כי תחת היותך בהיכלי מלך מלכי המלכים כל קדושים עמך באורך יראו אור ואת עלית על כולנה כל כבודה בת מלך משחקת לפניו בכל עת ומה לך פה עניה סוערה גולה וסורה כו' עיין שם] ותנא דידן דקתני אור ולא תנא ליל לישנא מעליא נקט וכדאשכחן בעלמא דא"ר יהושע בן לוי לעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו שנאמר מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהורה הרי שעינקם הכתוב ח' אותיות כדי שלא להוציא דבר מגונה מפיו וכן נמי מייתי בגמ' תו דאשכחן שעינקם הכתוב עד תשע ועד עשר ועד שש עשרה ולא משום דליל אי הוה תני ליה הוה לשון מגונה אלא מיהו שמעינן מינה שראוי לחכמים לחזר אחר לשון צח ונקי ומש"ה פתח תנא דמתני' לשון אור כדכתיב פתח דבריך יאיר ואשכחן נמי בלשון מקרא שהאור ר"ל לילה במזמור קל"ט פי' רש"י ז"ל ולילה אור בעדני והלילה יהי מאפיל לנגדי אור זה לשון אופל הוא כמו יפיץ ענן אורו וכן כל כוכבי אור וכן ויאר את הלילה ע"כ

Pour ceux qui le désirent, il est intéressant de compléter l'étude de cette semaine avec ces deux Séphim du Choulh'an Aroukh et Mishna Broura :

Bon Limoud sur Matmidim !

הלכות פסח סימן תלד

ג מימלא דרי יהודה שם ו הרי"ף והרא"ש שם ד טור בשם אביו הרא"ש ה טור בשם הרב ר פקו וי"כ רבינו ירוחם ו שם וי"כ ה"ה פ"ג בשם בעל העיטור

לברוק שודאי אדם נשלו לכך (ה) יכפה עליו כלי או יתלנו באויר * או יניחנו (ז) בתיבה מקום שאין עכבר יכול לבוא: ב' יאחר הברדיקה (ו) מיד בלילה יבטלנו ויאמר כל (ה) חמירא דאיתיה ברשותי (ז) דלא חזיתיה ודלא בערתיה לבטיל (ח) וליהוי כעפרא דארעא: הגה ויאמר הניטול (ט) זלי שמזין (מהר"י זרי"ן) ואם אמרו (י) (ז) זלי הקודש כל חמירא כולל חמץ ושאר (מ"ה) סי' קל"ד * אכל נשאר לשונות נרין להזכיר (ז) כל אחר בפ"ע (ד"ט) (יא) יוטוב לחזור ולבטלו פעם אחרת ביום י"ד סוף שעה חמישית קודם שתגיע שעה ששית שמשתיגיע שעה ששית נאסר ואין בידו לבטלו. הגה [א] ואין לבטלו ביום (יב) אלא לאחר ששרף החמץ כדי לקיים מצוה שריפה בחמץ שלו (מהר"י):

ג (יג) "בביתול היום יאמר דחזיתיה ודלא חזיתיה דבערתיה ודלא בערתיה: ד' (יד) * ישלוחו (טו) יכול לבטל. (וכשמבטל שליח נרין שיאמר (טז) * חמצו של פלוני * יהא בטל וכו') (תשנ"ה מהר"י

באר היטב

שערי תשובה

(ד) חמירא סי' רנ"א סי"ג פסק רמ"א דמינה חמורה אלא עכברים ע"ש וי"ל דו"ק: (ה) חמירא. לפי שלחם הוא חיות האדם ואין ראוי לזלזל בכבודו לכך נתקן בלשון חרסום שלא יצונו המזיקים והמקטרגים סד"ה"י: (ו) בלשון. נקתם נוסחאות כמוזכר ואם אמרו בלשון הקודש יא' דוקא כשיודע לפחות ענין הניטול שמפקיר חממו דלם אינו יודע לא יא' וכ"כ המהר"ל ומהר"י ומ"א ועיין ח"י: (ז) כל א'. המדקדק נמעשו יאמר נוסח זה. כל חמירא וחמיעא דאיכא ברשותי דלא חמיתיה ודלא בערתיה ודלא ידענא ליה ליבטל

משנה ברורה

ביאור הלכה

מוציא מידי דהוי חמץ [גמרא]: * או יניחנו בתיבה מקום שאין עכבר יכול לבוא. ר"ל דסמך חיות חמורות הן אלא עכברים כמ"ש בחו"מ סימן רנ"א סי' ג' בהג"ה ולכן דקדק וכתב מקום שאין וכו' היינו שצוה להניח שם נאסר לא יוכל להגיע לשם [הגר"א ונסתלק בזה קושית הבה"ט]: * אבל בשאר לשונות וכו' יולפ"ו ה"ה אם אומר לה"ק ממש נרין להזכיר חמץ ושאר דשני דברים הן דרין לשון חמירא כולל שניהם [וכמובאר ב"י וביאור הגר"א מפקפק על כל זה דבירושלמי אמר דנרין שיאמר כל חמץ שיש לי בתוך ביתי ואינו יודע בו יבטל הרי שלא נרין לומר גם שאור: * שלוחו וכו'. ואין לעשות קטן לשלוח [פמ"ג]: * חמצו של פלוני וכו'. עיין ט"ו שריפה לומר דא"ל ליה משום דמסתמא נתנס לו במתנה ולא העתקתיו במ"צ דכמה אחרונים השיגו ע"ז דכמה וזה השליח בחמץ: * יהא בטל. עיין במ"צ מה שהעתיקו בשם המ"א וש"א דדוקא כשנזהר לבטל אכל אם זיהו לברוק אינו יכול לבטל ובספר מגן האלף מפקפק ע"ז דלמה לא יבטל הלא מסתמא עשאו שליח לברוק כהוא וע"כ מלמד שיבטל השליח עכ"פ דשמא ספק המשלה עליו

כעפרא דארעא. ולכו"ע מהני לשון זה של הפקר אף שאמר לשון זה ביום לבין עצמו ולא בפני אנשים [אחרונים]: (ט) בלשון שמביין. שהרי הניטול הוא מחמת הפקר ואם אינו יודע מה מהני הניטול. וע"כ (יד) טוב ללמוד לע"ה שאינם מבינים בזה"ק או אשה מבטלת שחמירא בלשון שמזין דהיינו (אללען חמץ אדער ויער טייג וואס עס איז אין מיין רשות זאל זיין הפקר אונד זאל ניט זיין גירעניקט נאר אזוי וויא ערד אין גאס) ואם אמר ע"ה בלה"ק (טו) אם יודע לפחות ענין הניטול שידע שמפקיר חממו יא' דיעבד אכל אם אינו מזין כלל וסובר שאומר איהו חממה לא יא' אפילו דיעבד: (י) בלה"ק. לאו דוקא (טו) וי"ל בלשון חרסום כמו שאנו אומרים: (יא) וטוב לחזור ולבטלו. לפי (י"ז) שרגילין לקנות פת ביום י"ד למאכל וגם צפת ששייר בלילה למאכלו לא נתכוון לבטלו [ואף אם כוון לבטלו הלא חוזר וזוכה בן] יש לחוש שחמץ יא' ממנו כחית ויעבור עליו לכך חוזר ומבטלו (יח) ומ"א אין לשמוך על בטול היום לבד ואלא לבטל בעתה (י"ט) דחיישין שיסכח לבטל עד שעה ששית דלא לא מהני בטול: (יב) אלא לאחר ששרף החמץ. וא"כ נרין לשרוף קודם שעה ששית ואח"כ יבטלנו ג"כ חייב (כ) קודם שיתחיל שעה ששית: ג (יג) בבטול היום יאמר דחזיתיה וכו'. דבטול היום אינו אלא משום הנשאר וכלעיל בסק"א: ד' (יד) שלוחו. היינו כשנזהר לשליח לבטל חממו אכל אם זיהו לו לברוק לכו"ע אינו יכול לבטלו [מ"א וש"א]: (טו) יכול לבטל. דאע"ג דבטול הוא מטעם הפקר והאומר לחבירו לך והפקר נכסי אין בך כלום עד שיפקירם הוא בעצמו הלא לענין חמץ יש להקל שהרי החמץ בשעה שזובר עליו צל יראה ובל ימאן אינו שלו שהרי אסור בהנאה אלא שהחורה העמידו ברשותו לענין שיעבור עליו. לפיכך בניגו דעת בלנד שהיא מגלה דעתו דלא יחא ליה דליהוי ליה זכותא כלל בגויה כגי (כא) יש מחמירין בזה ובשעת הדחק יש להקל (כב) דרוב הפוסקים הסכימו לדעת המחבר ומ"א כ"ז דוקא כשעשה שליח ע"ז ובלא שליחות אין יכול לבטל חממו של חבירו אף היכא דזכות הוא לו כגון שהוא בדרך ושכח לבטל [פמ"ג צפתיה]: (טז) חמצו של פלוני. דהיינו (כג) שלא יאמר דאיכא צפתיה דין דלמא יש לו במקום אחר

מתרגם: כל חמץ או שאור הנמא ברשותי, יהא הפקר, ויהא נהשכ כעפר הארץ שער הציון

(ט) עו"ש: (י) מ"א בשם הרמב"ם והרא"ש והט"ו כתב דאף הטור מודה דלם לא ידע מחמלה אינו עובר עליו כלל: (יא) רש"י והעמיקו העו"ש והאמרו משה והגר"ו: (יב) פוסקים: (יג) ב"ח וחי' ומקו"ח והגר"ו וש"א: (יד) ח"א: (טו) מ"א וש"א וחי': (טז) א"ר והגר"א: (יז) טור: (יח) גם זה שם: (יט) ואף דלא זמן שריפה לפי המנהג וא"כ ממילא יזכור גם לבטלו (עיין בגמרא) מ"מ כיון דמעיקר הדין כ"א יכול לשרוף מתי שירצה לא מקרי זמן מסוים [ט"ו] ועיין במ"א מש"כ עוד בזה: (כ) דאח"כ אסור בהנאה דלקנות בסמ"ג ואין בידו לבטלו: (כא) ה"ח [והוצא במ"א ובא"ר] שהחיק בשיטת האחרים שהוצא בהר"ן: (כב) העו"ש והרמ"ע וחי' ופר"ח ודה"ח וגם הגר"ו כתב שהעיקר כפסק המחבר ורק לכחמלה טוב למוש לדעת ה"ח וגם מהגר"א נראה שאינו חולק על דין זה: (כג) הגר"א:

י"קוטי דברי הרב: א) בשו"ע הרב בסעיף ט' כתב בהרמ"א דבשאר לשונות ודאי בעי להזכיר שניהם, ואפילו בלשון ארמית כתב נמי דראוי לכל | מדרקדק במעשיו שלא יסמוך ע"ז ויזכיר שניהם בפירושו וכו' שיאמר כל חמירא וחמיעא.

הלכות פסח סימן תמד תמה

פ שם נמשנה
וכפירוש הרמב"ם
מ שם וכר יהודה
ג נר"י ודמפרש
לה רב אחא בר
יעקב שם

(ל) אפילו יש (י) שהות 'ואם יצא (לא) לצורך (יא) עצמו (לב) יחזור מיד (ג) עד כמה הוא חוזר
'עד כביצה (יג) פחות מכאן מבטלו בלבו ודיו: ח (לד) 'היתה לו עיסה בביתו (לה) * והוא טרוד
במקום אחר וירא שמא תחמיץ מבטלה בלבו קודם שתחמיץ (לו) אבל אם החמיצה (לז) אין הביטול
מועיל אם הוא אחר זמן איסורו:

תמה דין ביעור חמץ. ובו ג' סעיפים:

א "כיצד ביעור חמץ (א) שורפו (ב) או (א) [א] פוררו וזורה לרוח (ג) או זורקו לים (ד) ואם היה החמץ

א משנה פסחים
כ"א וכחמשים

באר היטב

במת מלוא אינו חוזר ומצער ונס' אכן העזר פוסק דה"ה לכל
דבר מלוא אינו חוזר לבער והטעם דכחצו התוספות [פסחים כ"ט
ע"ב ד"ה רב אשי כו'] דהמשהה חמצו ודעתו לבערו לא עבר
עליו צבל יראה כיון דלאו הניחק לעשה הוא ע"ש. [ועיין בספר
אליה רבה מה שממה על מ"א זיה ובלא"ה במקום מלוא אוקמוהו
אלאורייתא. אחרונים: (י) שהות. ואפי' לאחר זמן הביעור
שאינו יכול לנטול יש שהות עדיין להגיל אפי' לא יחזיר כ"כ הכ"מ
פ"ג מהל' חמץ ומנה דלא כמ"א שכתב להיפך ע"ש: (יא) עלמו.
אפי' אלל רבו ללמוד מקרי דבר הרשות לגבי מלוא ביעור עי'
מ"א ח"י: (יב) פחות. ואם הוא פחות מכזית אפי' הוא לאחר זמן איסורו דלא מצי לנטול אפי' ח"י לחזור. מ"א ח"י:

שערי תשובה

חיים שאל ח"צ סימן ל"ח אות פ"ד בשם ספר ג"א ש"ע לענין מלאכה
בע"ש אם דינו כשאר ע"פ או יש להקל וכתב שדרכות מהר"ל כתב
שהרובה להחמיר יחמיר אך צעל כה"ג נסדר ההגדה שלו הנקרא פסח
מעובדים כתב שלא ראה נוהגים אפילו דרך חומרא וכ"כ במח"צ בשם זרע
אמת דמותר ע"ש:

[א] או פוררו כו'. ועיין בשו"מ אור ישראל האריך מהלוקת הפוסקים
בהא דלין ביעור חמץ אלא שריפה ובענין השבתה וביטול בלב. ועיין
בשג"ת אריה בסיומן פ"ג ופ"ז ע"ש וע"ש סימן פ"ח דגם נשים חייבות
במלוא עשה דחשיבו ואפילו בחיוב השבתה שמשש ולמעלה ע"ש:

(א) פוררו. ואם משליכו לבית הכסא ח"י פירור. ואם יש לו מים מכוסים שיש בהם דגים אסור להשליכו לתוכו דהוא נהנה ממנו
מ"א ח"י. אסור בכל המלאכות כשמגיע זמן שריפת החמץ עד שיסרוף כמ"ש ס"י תל"א. ועמ"א מה שמירץ על הרמב"ם.

משנה ברורה

הולך להתעסק במת מלוא [שאינו לו קוברין ומוטל ע"פ השדה צביון
שכל הפוגע בו חייב לקוברין] וזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו ואפילו
בתוך הפסח שצבל שעה עובר צבל יראה ואפילו יש שהות ציום
שיוכל לחזור לביטול ולבער החמץ ולחזור ולילך ולקברו צו ציום אעפ"כ אסור לו לזוז ממנו עד שיקברו שגדול כבוד הצריות כזה שדוחה
כל המצות שחמורה (כו) בשב ואל תעשה: (ל) אפילו יש שהות. לבער חמץ ולחזור ולהגיל והטעם משום האלל נפשות הקילו לסמוך
על הביטול לכתחלה ואפילו במקום שיכול לקיים שניהן. וכתב המ"א דלאחר שעת הביעור דלא מהני ביטול יחזור לבער כיון שיש שהות
להגיל ח"כ ודוקא כשכרי לו שגם ח"כ יכול להגיל אבל מספיקא לא יחזור" (כו) ורבים מהאחרונים כתבו נשים שהות בודאי ח"כ להגיל
ג"כ לא יחזור לבער דדילמא אדהכי והכי מטריד ולא יכול להגיל ח"כ: (לא) לצורך עצמו. עיין באחרונים דלאוה פוסקים אפילו
הוא מערב כדי לילך ללמוד אלל רבו מקרי דבר הרשות לגבי מלוא בעור וע"כ ר"ך לחזור ולבער צבל גוויי והטעם לפי שמעשה המלוא
הוא גדול מהלימוד אפילו מלוא דרבנן כש"א לקיים המלוא ע"י אחרים: (לב) יחזור מיד. לבער כמלוא חכמים ואפילו כבר החזיק
בדרך שדון דוחין מלוא חכמים מפני דבר הרשות: (לג) עד כמה הוא חוזר. קאי על כל מה שזכר לעיל (כח) דאפילו אם הלך
לדבר הרשות כיון שהחזיק כבר בדרך לא הטריחוהו חכמים לחזור כשהחמץ הוא פחות מכביצה אלל די לו צביטול (כט) ואם הגיע
שעה ששית שאין יכול שוב לנטול ר"ך לחזור מיד אפילו אין שם אלל כזית חמץ שהרי כל זמן שאין מבערו מן העולם לגמרי הוא עובר
על מ"ע של תורה (ל) אלל אם אין שם אלל פחות מכזית לא הטריחוהו חכמים לחזור אלל ילך לדרכו וכשיחזור לביטול יבער ואם
הוא יו"ט או שבת יכפה עליו כלי עד הערב וכמו שיתבאר בסיומן חמ"ו ע"ש: ח (לד) היתה לו עיסה. פי' אפילו אחר זמן איסורו די
צביטול כיון שזכותה שעה עדיין לא החמיץ הי דינו כמו קודם זמן איסורו: (לה) והוא טרוד במקום אחר. ר"ל שמחמת זה א"א לו
לצוא (לא) לביטול מיד לאפותה וירא שמא תחמיץ קודם שיצוא לביטול: (לו) אבל אם החמיצה. ואם שהה העיסה שיעור מיל בודאי
החמיצה ולא מהני ביטול: (לז) אין הביטול מועיל. ועובר צבל שעה על צל יראה (לז) ור"ך לילך חמץ לביטול ולבער:

ביאור הלכה

אחר ואפשר עוד דאפילו ביטול לחזור ולהגיל ג"כ אקילו בה רבנן לסמוך
אביטול צכנון זה וז"ע לדינא: * והוא טרוד במקום אחר. עיין מ"ב וה"ה
כשאין לו מקום לאפותה כ"כ צבלו ופשוט:

א (א) שורפו. עד (א) שנעשה פחמים: (ב) או פוררו. לפירורים (ג) דקים שלא ימלאנו מי שהוא ויהנה ממנו: (ג) או זורקו לים.
וה"ה (ג) לנהר והטעם צבל זה משום דכתיב תשביטו שאור מבמיס (ד) צבל דבר שאתה יכול להשביטו: (ד) ואם היה החמץ

קשה

שער הציון

(כו) כלומר שאינו עובר על ל"מ בדים אלל מאליה היא ממנעלת ע"י שהוא מתעסק בקבורת המת: (כו) כ"מ והח"י ומקו"ם ובגדי ישע: (כח) עו"ש
וע"ו ומוטה יהודה דלא כלבוש שמא"ד לומר דבדבר הרשות אפילו פחות מכביצה חוזר אמנם בח"י מהר"ם חלאווה משמע קלת כלבוש שסידר דיני
הולך לדבר הרשות אחר המשנה דעד כמה הוא חוזר: (כט) מ"א וש"א: (ל) מ"א ועוד הרבה אחרונים אולם צפמ"ג ובחידושי רע"א מתקפקין ע"ז
ע"ש: (לא) אחרונים ור"ל דל"ה בודאי אין נכון להניח לעיסה שתחמץ על סמך שיצטלנה מקודם אלל גם צטרוד קשה לכאורה דהא לעיל מבוואר
דבדבר הרשות חוזר מיד לבער ואינו יכול לפטור צבטולו ובש"ס איחא זיה ציושב לפני רבו וכדמפרש רש"י דמפני אימתא דרביה אינו יכול לקום ולילך
לביטול אלל השו"ע שלא הזכיר זה משמע דצבל גוויי דינא הכי ובע"כ ר"ך לומר דהכא הקילו משום דמבטלה קודם שתחמיץ ח"כ לא חל עליה כלל
תקנתא דרבנן דביעור [פמ"ג] ומ"מ נראה דחמץ משפסק טרדתו ר"ך לילך לביטול לבער החמץ דעכ"פ איכא חשש שמא יצוא לאכול דשייך אפילו
בחמץ שאינו שלו וכמבואר בסוף סימן חמ"ו: (לג) פשוט וברמב"ם איחא וחיוב לבער מיד כשיחזור לביטול ומשמע דלאוה דאינו מחוייב חמץ לילך
לביטול וז"ע צטעמו וגם לפי"ו משמע דברייתא אפילו כשיצוא לביטול ג"כ אינו מחוייב לבער וגם זה ז"ע ח"כ מלאחי בחמד משה שעמד על דברי הרמב"ם
ונדחק לייצבו: (א) הגר"ז: (ב) אחרונים: (ג) גמרא: (ד) גמרא:

הגהות: א) אולי ז"ל וכחמשים:

ליקוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף י"ז כתב כהמ"א.

הלכות פסח סימן תמה

כ באר הגולה

קשה ואין הים מחתכו במהרה הרי זה (ה) מפררו ואח"כ זורקו לים*: הגה (ו) והמנהג לשורפו (ז) וטוב לשורפו ביום דומיא דנותר שהיה נשרף ביום (ד"ע) אך אם רונה לשורפו מיד אחר הנדיקה כדי שלא יגרנו חולדה (ב) (ח) הרשות נידו: (הג"מ פ"ג וכל נז): ב' ואם נתנו (ג) (ט) לאינו יהודי קודם שעה ו' (י) א"צ לבער ואם שרפו קודם שעה ששית הרי זה מותר (יא) ליהנות בפחמין שלו בתוך הפסח אבל אם שרפו משעה ששית ולמעלה הואיל והוא אסור בהנאה הרי זה לא יסיק בו (ז) תנור וכירים ולא יבשל ואם בישל או אפה אותה הפת ואותו התבשיל (ה) [צ] (יב) * אסורים

ב הרמב"ם נפ"ג וברג יוסף ג משנה

שם כ"א ובגמרא

שם ד' ל' הרמב"ם

ממשנה

ובמסקנת הגמרא

כ"ז ולחמרא

שערי תשובה

[צ] אסורים. עשה"ע ועי' בשו"מ פ"י סימן י"א במ"א שנתכפלה והניחה אלל האש שבפי התנור לשרפה והיו שם מלות בתנור גם קדירה נתכשל באש הזה והאריך דין וזו"ג ע"ש ועיין בפ"מ יו"ד בפתיחה להל' דה"ה הקשה שם על המג"א מכריא דחיטי דנפל עליה יין נטף שהוא אסור לדורימחא

דאסור לתת לעבדו ולשפחתו חמץ הנשאר ביום י"ד אם החמץ רב שא"א לאוכלן קודם זמן אסורו מאחר דמונותיהם עליו ה"ל כפורע חובו באסורי הנאה ע"ש: (ד) תנור. כתב צה"י זי"ד סי' קמ"ב דלהבנת של חמץ מותר דלא גרע מעניס של א"י דלפרן אסור ואפ"ה שלהבת מותר. ואם כן גבי חמץ נמי אף על גב שאפרן אסור מ"מ שלהבת מותר ע"ש. והח"י הקשה עליו ופסק דלהבנת אסורה ע"ש. והיד אהרן מיישז קושית בעל ח"י ע"ש: (ה) אסורים. הסכמת אחרונים לאסור אף כשאין אבוקה כנגדו

באר היטב

והיד אהרן הקשה עליו והסכים עם הח"י ע"ש: (ב) הרשות. ומהרי"ל כתב לשרוף דוקא ביום כדי שיזכור לנטול. רש"ל קיבל מרבתי לשרוף החמץ בהושענות ח"י. [ובכנה"ג כ' דיש להביק התנור צולצז]. ע"ש: (ג) לא"י. כתב הצ"ח בתשובה סי' קמ"ז

ביאור הלכה

* אסורים בהנאה. עיין במ"ב ודע דאף שסמנו בפנים להחמיר אף דיעבד בשאפה בתנור ע"ג גחלת ואפר מפני שכן סמנו כמה אחרונים להחמיר דעת הש"ך ביו"ד סי' קמ"ב אינו כן דס"ל שם דלע"ג דבאפה או בישל ע"ג גחלת לחוד בדוליא אסור מ"מ באפה חוץ התנור

הרבה וישתהה עד שיבוא לחתכם או לטוחנס יש לשמוך על סב"א פירור כשמתילים לים ולנהר וע"כ הסכימו האחרונים (יב) ממונא ואין צריך לפררו קודם שמשליכו אפילו הוא פת קשה וכיו"ב ובלבד שלא ישליכו שם לפני חויר שאסור להאכיל לבהמה אפילו היא של עכו"ם והפקר וכמ"כ בסימן תמ"ח ס"ו אבל כשאינו משליכו שם לפני חויר אע"פ שסופו לבוא לשם אין לחוש לזה (יד). מי שיש לו מים מנוסין ובהם דגים לא ישליך לשם החמץ שצריך לבערו אפילו מפררו קודם שמשליכו שהרי הוא נהנה במה שהדגים יאכלוהו: (ו) והמנהג לשורפו. דמוששין (טו) לדעת הפוסקים שפקדו כ"י יהודה דלמר אין ציעור חמץ אלא שריפה דילפינן מנותר שהוא בשריפה. ומנהג זה הוא אפילו אם שורפו בזמן הראוי דהיינו (טז) בסוף שעה ה' כמנהגנו וכדמבואר לעיל בסימן תל"ד או בכל שעה ששית וכ"ש (יז) במ"א חמץ לאחר שש או בפסק גופא בדוליא יש לנהוג לכתחלה לבערו ע"י שריפה דוקא: (ז) וטוב לשורפו ביום. ומהרי"ל כתב טעם אחר דנכון יותר לשרוף ביום כדי שמתוך זה יזכור לנטול שני שמבטלין ביום. ושרפין בשעה חמישית שהרי צריך לנטול אח"כ ובשש לאו ברשותיה לנטול [מ"א לעיל בסי' תל"ד] אם יש לו הושענות (יח) טוב לשרוף החמץ בהושענות הואיל ואיתעביד בו מ"א חדא ליתעביד בו גם מ"א תשביחו: (ח) הרשות בידו. ואפ"ה (יט) מתקיים מ"א תשביחו בזמן שמשלשים יום ואילן קודם הפסקה חל עליו חובת ציעור: ב' (ט) לא"י קודם וכו'. ואסור ליתן לעבדו ולשפחתו נכרים שמונותו עליו אם הוא הרבה שא"א שיאכלנו קודם זמן האיסור כ"כ בח"י בשם הב"ח וינספר חמד משה חולק עליהם דלא איכפת לן מה שמונותו עליו כיון שאינו פורע לו בזמן האיסור אלא קודם הפסקה פורע לו מה שמחוייב לו וכשיבוא הפסקה אינו מחוייב עוד במונותו שהרי כבר פרעו קודם רק שאסור לו לומר צירוש שיחוק החמץ כל ימי הפסקה שא"כ רונה בקיומו של חמץ שאסור אלן יתן לו בסמ"ס ויאמר לו הילך חמץ זה בחובך ושוב לא יהיה לך מוונות עלי כל ימי הפסקה וכן הסכים לד"ה הגאון מהרש"ק בחידושי וכתב שעכ"פ יש לו לומר שלא יאכל העבד החמץ צביתו שלא יחשדו אותו שפורע חובו בחמץ וכדמבואר לקמן בסימן ת"ג סעיף ו' נמ"ב: (י) אינו צריך לבער. ומ"מ נכון לינהג שלא להוציא כל חמץ הנשאר לו בנתינתו לעכו"ם ולקיים מ"א תשביחו בשעה ששית צירורים שמניח לשורפם שהפירושים נשכחים ועומדים ואפילו מניחם אינו עובר בכל יראה אלא יניח מחמתו לכל הפחות כזית כדי לקיים מ"א תשביחו כתיקונה [בית מאיר וכ"כ בח"א ובחמד משה]: (יא) ליהנות בפחמין שלו וכו'. שהרי החמץ לא נאסר או בהנאה וה"ה שמתר בשעה ה' לנטול בו ושאר מיני הנאות אכן המנהג לעשות לו מדורה בפ"ע אפי' בשעה ה' כדי שלא יבוא להקל גם בשעה ששית ומהגין לשרוף אותו בחצר ולא בכירה [אחרונים]: (יב) אסורים וכו'. ואע"ג דזה וזה גורס הוא שהתנור הוא של היתר והעניס [דהיינו החמץ] של איסור וקי"ל בעלמא דזה וזה גורס מותר שאני הכא דגורס העניס של איסור

שער הציון

(ה) פר"ח נהר שלום ומטה יהודה: (ו) גמרא: (ז) כן משמע בהרב המגיד בשעת הרמב"ם וכן הסכימו המ"א והא"ר וש"א וכן כתב הגר"א וכן ר' חננאל להדיא בפירושו דגם בחטים צריך לפרר עי"ש ודלא כח"י: (ח) הגר"ז: (ט) כפירש"י וכ"כ מהר"ם חלאווה ורבינו מנחם מ"ג מה' חמץ דין י"א: (י) הגר"ז: (יא) ר"ח והעיקור והרא"ש והריטב"א וכן הסכים בפר"ח: (יב) מג"א וש"א: (יג) אחרונים: (יד) אחרונים: (טו) ע"ז והגר"א וש"פ: (טז) אף שלהרא"ש גם להני פוסקים דציעור חמץ הוא בשריפה מ"א ודע בשעה חמישית דהשבתו לכתחלה בכל דבר מ"מ נהגו ע"פ דעת הטור שהשיג על הרא"ש בזה והוכיח דכל הני פוסקים שפקדו דציעור חמץ הוא בשריפה אפילו ל' יום קודם פסק נמי בשריפה דוקא מאמר"ר דלא כע"ש וכ"כ בניאר הגר"א: (יז) משום דבשש הוא רק דעת רש"י וכמעט כל הפוסקים פליגי עליו ונלחח שש דרבה כמעט כל הפוסקים העומדים בשעת ר' יהודה מחמירים ובפירוש ר"ת על הא דאמרין בש"ס י"ב אימתי אמר ר' יהודה שלא בשעת ציעורו דהיינו לאחר שש ואילן ועיין בניאר הגר"א ס"ק ד' שהוכח מהרבה מקומות כשיטה זו ודברי הט"ו בס"ק ב' שמבואר בו היפך דציעור מוקשים מאד וכבר תמה עליו בספר חמד משה וכן במאמר מרדכי: (יח) אחרונים: (יט) מהרי"ק:

ליקוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב סימן תמ"ג סעיף ד' כתב בוסריים לאסור כדעת הב"ח. ב) ובשו"ע הרב בסעיף א' כתב דאם רוצה לבער קודם ו' יכול ליתנו במתנה או למכרו לעכו"ם, ולא הזכיר כלל דצריך להשאיר כזית כדי לקיים המצוה. (ואפשר לפרש דזה תלוי אם מצות תשביחו היא בקום ועשה או בשב ואל תעשה).